

ROBERT LITWIŃSKI*

Testament generała Józefa Hallera

General Jozef Haller's last will and testament

Streszczenie: Józef Haller wywodził się z rodziny o bogatych tradycjach wojskowych i społecznikowskich. Taką postawę przyjął w życiu również sam generał. Autor przedstawia materiał będący rozporządzeniem ostatniej woli, któremu nadano formę aktu notarialnego podpisanego 11 III 1926 roku w Zakopanem. Jest to testament prywatny, zawierający dyspozycje dotyczące majątku generała i zabezpieczenia jego najbliższej rodziny – żony Anny i syna Eryka.

Abstract: Jozef Haller's family had great military and philanthropic traditions. This kind of attitude was characteristic for General himself, too. The below presented source edition is General's last will, prepared as an official notarial act, signed on March 11, 1926 in Zakopane. It is a private testament, considering instructions on General's estate and provision for his closest family members – his wife, Anna, and son Eryk.

Słowa kluczowe: gen. Józef Haller, testament, edycja źródłowa

Keywords: General Jozef Haller, last will and testament, source edition

---

* Instytut Historii, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Pl. M. Curie-Skłodowskiej 4a, pok. 329, 20-031 Lublin; e-mail: robert.litwinski@poczta.umcs.lublin.pl.

Józef Władysław Haller de Hallenburg (ps. Mazowiecki) urodził się 13 sierpnia 1873 roku w majątku Jurczyce pod Krakowem jako syn Henryka, ziemianina, uczestnika powstania styczniowego, dyrektora Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego we Lwowie oraz Olgi z domu Treter¹. Miał sześćcioro rodzeństwa: Augusta, Edmunda, Cezarego, Karola, Annę i Ewę. August (1871–1955) był absolwentem Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego i pracował jako dyplomata do 1920 roku. Edmund (1872–1916) to absolwent Akademii Wojskowej, służący następnie w wojsku austriackim. Cezary (1875–1919) kształcił się w Wojskowej Akademii Technicznej w Wiedniu. Był posłem do Rady Państwa w Wiedniu, a następnie kapitanem Wojska Polskiego. Poległ w walkach z oddziałami czeskimi na Śląsku Cieszyńskim i został pośmiertnie awansowany do stopnia majora. Najmłodszy brat Karol (1878–1967) to absolwent Akademii Rolniczej w bawarskim Freising. W listopadzie 1918 roku dowodził Legią Oficerską, a następnie został przyjęty w skład korpusu oficerów rezerwy Wojska Polskiego w randze majora. Siostry – Anna (1876–1969) i Ewa (1881–1930) były nauczycielkami. Wspomnieć również wypada, że stryjeczny brat Józefa – Stanisław, był również związany z armią. Osiągnął rangę generała dywizji i zajmował między innymi stanowisko szefa Sztabu Generalnego WP. W 1939 roku dostał się do niewoli radzieckiej i przebywał w obozie jenieckim w Starobielsku. Został następnie zamordowany przez NKWD w Charkowie².

Józef Haller ukończył gimnazjum niemieckie we Lwowie, niższą wojskową szkołę realną w Koszycach (1889), Wyższą Szkołę Wojskową w Hranicach (1892) oraz Wojskową Akademię Techniczną w Wiedniu

¹ Na temat J. Hallera zob. m.in.: S. Aksamitek, *Generał Józef Haller. Zarys biografii politycznej*, Katowice 1989, ss. 275; M. Orłowski, *Generał Józef Haller 1873–1960*, Kraków 2007, ss. 566; E. Ligocki, *O Józefie Hallerze, Życie i czyny na tle współczesności dziejowej*, Warszawa 1923, ss. 360; I. Modelski, *Józef Haller w walce o Polskę niepodległą i zjednoczoną*, Toruń 1936, ss. 135; *Wybór korespondencji Józefa Hallera (1918–1940)*, oprac. M. L. Jagóra, K. Sikorski, „Dzieje Najnowsze” 1982, nr 1–4, s. 139–175; *W kręgu Józefa Hallera*, Warszawa 2010, ss. 124; J. Haller, *Pamiętniki z wyborem dokumentów i zdjęć*, Londyn 1964 (wyd. I), ss. 435; Łomianki 2014 (wyd. II), ss. 524.

² *Posłowie i senatorowie Rzeczypospolitej Polskiej 1919–1939. Słownik biograficzny*, t. 2, red. M. Smogorzewska, Warszawa 2000, s. 190–191; M. Orłowski, op. cit., s. 20–25.

(1895). Był również absolwentem wyższych kursów wojskowych: artyleryjskiego, technicznego i gazowego, a także miał za sobą studia z zakresu ekonomii społecznej na uniwersytecie, kursy rolniczo-hodowlane we Lwowie oraz praktykę w kooperatywach wiejskich w Szwajcarii (1912) i Danii (1914)³.

W 1906 roku zawarł związek małżeński z Aleksandrą z domu Sala (1879–1952). Ze związku tego narodził się syn Eryk Maria (1906–1984), podporucznik WP, podczas kampanii wrześniowej 1939 roku dowódca plutonu w 11. Dywizjonie Artylerii Konnej.

Od 1895 roku Józef Haller był oficerem w armii austriackiej. Najpierw w 11. Pułku Artylerii XI Korpusu we Lwowie (1895–1898), następnie w 31. i 33. Pułku Artylerii w Stanisławowie (1898–1901). Był instruktorem w szkole jednorocznych ochotników w X i XI Korpusie (1901–1905), komendantem szkoły przy XI Korpusie (1905–1909), dowódcą 43. Dywizji Haubic Obrony Krajowej (1909–1 XII 1911). Z dniem 1 XII 1911 roku został przeniesiony w stan spoczynku⁴.

Zaczął wówczas realizować się w działalności społecznej. Od 1912 roku był inspektorem Towarzystwa Kótek Rolniczych we Lwowie, członkiem „Sokoła”, zajmował również funkcję inspektora Polowych Drużyn Sokolich⁵ oraz współorganizował na ziemiach polskich skauting⁶. Po latach wspominał:

[...] mniej więcej od połowy 1912 roku, miałem ogromnie wzmózoną pracę, będąc równocześnie także instruktorem wojskowym i inspektorem stałych Drużyn Sokolich, które trzeba było uczyć i ćwiczyć. Kursy odbywały się w godzinach wieczornych, mniej więcej od godziny ósmej do dziesiątej, a w soboty i niedziele musiałem przeprowadzać ćwiczenia polowe. Oprócz tego formowało się także pierwsze drużyny harcercskie z najmłodszej młodzieży sokolej i wraz z pierwszym harcmistrzem Andrzejem Małkowskim, który wówczas przetłumaczył *Instrukcje dla*

---

³ *Posłowie i senatorowie...*, s. 191; M. Orłowski, op. cit., s. 41.

⁴ A. Wojtaszak, *Generalicja Wojska Polskiego 1918–1926*, Warszawa 2012, s. 447–448.

⁵ Sam J. Haller pisze o Stałych Drużynach Sokolich, zob. J. Haller, *Pamiętniki z wybojem dokumentów i zdjęć*, Łomianki 2014, s. 61, 72–73.

⁶ *Posłowie i senatorowie...*, s. 191; M. Orłowski, op. cit., s. 43.

*skauta*⁷ gen. [Roberta] Baden-Powella, ustaliliśmy nazwę polską: harcerstwo, harcerz, harcerka, harcmistrz oraz pozdrowienie „Czuwaj!” z salutem ręki złożonej jak do przysięgi. Ustaliliśmy też mundur i odznaki: krzyż harcerski itd.⁸

Po wybuchu I wojny światowej wyreklamowany z armii austriackiej zajął się w sierpniu współorganizowaniem we Lwowie Legionu Wschodniego, w którym udało się zgromadzić kilka tysięcy ochotników. Gdy jednak we wrześniu, ze względu na rosyjską ofensywę, wycofano oddziały do Mszany Dolnej koło Limanowej, znaczna część ochotników opuściła szeregi, odmawiając złożenia przysięgi na wierność cesarzowi. Ostatecznie część z nich została wcielona bezpośrednio do wojska austriackiego, inna grupa oddaliła się, a Haller wraz z około 800 osobami stworzył podstawę 3. Pułku Piechoty Legionów, nad którym objął komendę w październiku 1914 roku⁹.

W maju 1915 roku uległ wypadkowi, podczas którego złamał nogę i zwichnął rękę. Rozpoczęło się długie leczenie w szpitalach w Częstochowie, Krakowie, Pardubicach i Wiedniu. Do służby powrócił dopiero w czerwcu 1916 roku, a miesiąc później został dowódcą II Brygady Legionów Polskich¹⁰.

Po przejściu przez front pod Rarańczą (15/16 II 1918) dowodził 5. Dywizją Strzelców Polskich i całym II Korpusem Polskim na Wschodzie (od 28 III), do jego kapitulacji przed Niemcami po bitwie pod Kaniowem (11 V 1918). W lipcu przez Murmańsk dotarł do Francji, gdzie został włączony do Komitetu Narodowego Polskiego, a w październiku mianowano go dowódcą Armii Polskiej we Francji, z którą wrócił do kraju w kwietniu 1919 roku¹¹.

Podczas służby w WP był dowódcą Frontu Galicyjskiego (kwiecień–maj 1919), dowódcą Frontu Południowo-Zachodniego (maj–wrzesień

---

⁷ Chodzi o pracę R. Baden-Powella pt. *Scouting for Boys*, London 1908.

⁸ J. Haller, op. cit., s. 61.

⁹ *Posłowie i senatorowie...*, s. 191; P. Stawecki, *Słownik biograficzny generałów Wojska Polskiego 1918–1939*, Warszawa 1994, s. 132.

¹⁰ M. Orłowski, op. cit., s. 94, 99.

¹¹ *Posłowie i senatorowie...*, s. 191; A. Wojtaszak, op. cit., s. 448.

1919); dowódcą Frontu Pomorskiego (wrzesień 1919–lipiec 1920). 10 II 1920 roku dokonał uroczystych zaślubin Polski z Bałtykiem.

W lipcu 1920 roku wszedł w skład Rady Obrony Państwa i przewodniczył Obywatelskiemu Komitetowi Obrony Państwa. Był organizatorem i Głównym Inspektorem Armii Ochotniczej, a następnie dowódcą Frontu Północno-Wschodniego oraz Frontu Północnego. Od października 1920 roku przewodniczył Najwyższej Wojskowej Komisji Opiniującej przy Naczelnym Wodzu i wchodził w skład Ścisłej Rady Wojennej¹². W latach 1921–1926 zajmował stanowisko Generalnego Inspektora Artylerii (z przerwą w okresie listopad 1922–październik 1923, gdy był przeniesiony w stan nieczynny ze względu na sprawowanie mandatu poselskiego). Po zamachu majowym 1926 roku, w trakcie którego poparł władze rządowe, został przeniesiony w stan spoczynku (31 VII 1926) i przeniósł się z Warszawy do Poznania. W 1932 roku zamieszkał na stałe w Gorzuchowie w powiecie chełmińskim na Pomorzu¹³.

Wspomnieć również wypada o sprawowaniu przez niego funkcji wiceprzewodniczącego Tymczasowej Kapituły Orderu *Virtuti Militari* (1920–1922). W 1922 roku został posłem I kadencji, ale zrzekł się mandatu 23 października 1923 roku. Przewodniczył Związkowi Harcerstwa Polskiego (1920–1923) oraz piastował funkcję prezesa Komitetu Głównego Polskiego Czerwonego Krzyża. Od 1934 roku był honorowym prezesem Akcji Katolickiej dekanatu chełmińskiego. Należał do przeciwników konstytucji kwietniowej 1935 i uczestniczył w bojkocie wyborów parlamentarnych w 1935 roku. Był jednym z organizatorów Frontu Morges, a od 1937 roku zajmował stanowisko prezesa Rady Naczelnej Stronnictwa Pracy¹⁴.

Po wybuchu II wojny światowej bezskutecznie starał się o przydział do WP, następnie przekroczył granicę i po krótkim internowaniu w Suczawie w Rumunii przybył do Francji, gdzie został powołany do służby czynnej (4 X). Po jej kapitulacji przez Lizbonę dotarł do Londynu. Od 3 X 1939 roku do 14 VII 1943 roku był ministrem bez teki w rządzie RP na uchodźstwie, przewodniczącym Komisji Rejestracyjnej i Wojskowego Trybunału

---

¹² Ibidem.

¹³ J. Haller, op. cit., s. 313.

¹⁴ *Posłowie i senatorowie...*, s. 191–192.

Orzekającego oraz kierownikiem Urzędu Oświaty i Spraw Szkolnych (1940–1943)¹⁵.

Po wojnie pozostał na uchodźstwie w Wielkiej Brytanii. Przewodniczył Komitetowi Zagranicznemu SP, następnie Radzie Naczelnej SP, a od 1952 roku był członkiem Prezydium Rady Politycznej. W latach 1954–1957 należał do Tymczasowej Rady Jedności Narodowej. W 1957 roku wycofał się z życia politycznego, pełnił natomiast funkcję prezesa Rady Towarzystwa Pomocy Polakom.

Gen. Józef Haller zmarł 4 VI 1960 roku i został pochowany obok żony na cmentarzu Gunnersbury w Londynie. W 1993 roku jego prochy przeniesiono do Krakowa. Był odznaczony Orderem Orła Białego (1921), Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari (1920), czterokrotnie Krzyżem Walecznych, najwyższymi odznaczeniami estońskimi, francuskimi i włoskimi. Patronował jednemu z okrętów Marynarki Wojennej¹⁶.

Awanse: podporucznik artylerii – 1895, porucznik artylerii – 1899, kapitan artylerii – 1909, kapitan piechoty – 1914, major piechoty – 1914, podpułkownik piechoty – 1914, pułkownik piechoty – 1915, generał podporucznik i generał porucznik – 1918, generał broni – 1919¹⁷.

***

Prezentowany materiał jest rozporządzeniem ostatniej woli i ma formę aktu notarialnego podpisanego 11 III 1926 roku w Zakopanem u notariusza dr Stefana Góry, przy okazji pobytu generała w sanatorium.

Testament ma formę maszynopisu i pochodzi ze zbiorów Centrum Pamięci Gen. Józefa Hallera i Błękitnej Armii we Władysławowie, będącego oddziałem Muzeum Ziemi Puckiej im. Floriana Ceynowy w Pucku. Za udostępnienie testamentu dziękuję w tym miejscu Panu Józefowi Roszmanowi.

Tekst został przytoczony *in extenso*, w celu oddania specyfiki dokumentu.

---

¹⁵ Ibidem, s. 192.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ A. Wojtaszak, op. cit., s. 447.

L.R. 3855

Rozporządzenie ostatniej woli Generała Józefa Hallera

TESTAMENT

Ja podpisany Józef Haller, czyli Józef Haller de Hallenburg, czynię na wypadek mej śmierci następujące rozporządzenie ostatniej woli:

- I. Jestem żonaty z Aleksandrą ze Salów i z małżeństwa tego posiadam jedyne go syna: Eryka Maria Hallera.
- II. Na wypadek mej śmierci mianuję moim uniwersalnym dziedzicem, tegoż mego syna Eryka Maria Hallera i jemu zapisuję cały majątek, jaki po mnie w chwili mej śmierci pozostanie.
- III. Mieszkam obecnie stale w Warszawie w domu przy ul. Nowowiejskiej nr 27, w którym zajmuję mieszkanie nr 21. Atoli w najkrótszym czasie zamierzam przenieść się do mej willi na Żoliborzu, którą to willę wybudowała dla mnie „Spółdzielnia mieszkaniowa oficerska na Żoliborzu w Warszawie” przy ul. Kaniowskiej.

Aktem notarialnym z daty Zakopane, dnia 10 marca 1926 r. L.R. 3848 stwierdziłem i to obecnie powtarzam, że wymienione w tymże akcie przedmioty użytku domowego były i są własnością mej żony Aleksandry ze Salów Hallerowej, które to przedmioty obecnie znajdują się w wymienionym wyżej mieszkaniu mojem w Warszawie przy ul. Nowowiejskiej nr 27, a przeniesione zostaną do tejsze mej willi na Żoliborzu przy ul. Kaniowskiej.

Otóż wszystkie me prawa do powyższej willi na Żoliborzu, a więc czy to prawo własności czy jakiegokolwiek inne prawa, przechodzą na wypadek mej śmierci, łącznie z całym dziedzictwem na własność powyższego mego syna Eryka Maria Hallera.

Natomiast żonie mojej Aleksandrze ze Salów Hallerowej zapisuję prawo dożywotniego bezpłatnego użytkowania całej powyższej willi na Żoliborzu przy ul. Kaniowskiej, z przynależnościami, a więc z całym placem jaki do tej willi należy. Wyjaśniam, że to prawo dożywotniego bezpłatnego użytkowania rozumiem wedle pojęcia austriackiego kodeksu cywilnego, to jest, że żonie mej przysługiwać będzie nie tylko prawo osobistego używania tejsze willi z przynależnościami, lecz także prawo ciągnięcia z niej

pożytków a więc nawet ewentualnie za pomocą pobierania czynszów najmu lub dzierżawy. Zezwalam, aby to prawo mojej żony zostało dla niej hipotecznie zabezpieczone.

IV. Kontraktem darowizny z daty Zakopane, dnia 10 marca 1926 r. L.R. 3849 darowałem moje własne części dóbr tabularnych Jurczyce¹⁸, w powiecie sądowym Skawina położonych, lwhip.886.ks.tab. Sądu Okręgowego w Krakowie objętych, memu synowi Erykowi Maria Hallerowi na własność.

Otóż na wypadek niezatwierdzenia tego kontraktu darowizny przez władze ziemskie, stwierdzam i zarządzam, że także i wszystkie moje części z powyższych dóbr Jurczyce przyspaść mają łącznie z całym dziedzictwem na własność tegoż mego syna Eryka Maria Hallera.

V. Jestem właścicielem tak zwanej „resztówki” Gorzuchowo¹⁹, powiat Chełmno na Pomorzu, nabytej od urzędu osadniczego w Poznaniu, dzisiejszego Banku Rolnego.

Resztówka ta, jest obecnie wydzierżawioną p. Stanisławowi Piechockiemu.

Otóż tę resztówkę Gorzuchowo wraz z wszelkimi jej przynależnościami a również tak z prawami jak i z obowiązkami, wynikającymi z powyższego kontraktu dzierżawy, zapisuję również wraz z całym dziedzictwem temuż memu synowi Erykowi Maria Hallerowi na własność.

VI. Wszystkie przedmioty natury pamiątkowej, a mianowicie dary honorowe w związku z wielką wojną oraz wojną polską przeze mnie otrzymane, zapisuję na własność również temuż memu synowi Erykowi Maria Hallerowi, któremu też przypadną na własność te przedmioty urządzenia domowego, które stanowią własność i jako takie są wyszczególnione w akcie notarialnym z daty Zakopane, dnia 10 marca 1926 r. L.R. 3848.

---

¹⁸ Miejsce narodzin J. Hallera.

¹⁹ Resztówkę tę (tj. 150 ha ziemi wraz z budynkami) zakupił w 1922 r. i mieszkał tam przez kilkanaście lat (od 1932 r. na stałe do wybuchu wojny). Ufundował tam m.in. krzyż, grotę Matki Boskiej i kaplicę z figurą św. Andrzeja Boboli. Po II wojnie światowej majątek został skonfiskowany przez państwo. Zob. W. J. Wysocki, *Światopogląd religijny Józefa Hallera*, [w:] *W kręgu...*, s. 60, 62–63. M. Orłowski podaje z kolei, że resztówka liczyła 120,23 ha. Zob. M. Orłowski, op. cit., s. 427.

VII. Byłem właścicielem obszaru w gminie Wielka Wieś, powiat Puck położonego, nazwanego następnie „osada Hallerowo”. Obszar ten podzielony został na szereg działek, z których działka numer jeden i numer czternaście są dotąd moją własnością, natomiast resztę działek pozbyłem szeregowi osób, które jednak przewłaszczenia tychże działek nie otrzymały, a czego zamierzam dokonać²⁰.

Na działce numer jeden wybudowana jest willa stanowiąca moją własność²¹.

Otóż powyższą działkę numer jeden w osadzie „Hallerowo” gmina Wielka Wieś, powiat Puck położoną, wraz ze stojącą na niej willą i wszystkimi przynależnościami oraz przedmiotami urzędzenia zapisuję na własność mej żonie Aleksandrze ze Salów Hallerowej tytułem legatu, – podczas gdy działka numer czternaście tamże przypaść ma wraz z dziedzictwem na własność mego syna Eryka Maria Hallera.

VIII. Posiadam świadectwo tymczasowe na dwadzieścia pięć akcji Banku Polskiego, opiewające na moje imię.

Powyższe akcje kupiłem wspólnie ze Związkiem Hallerczyków w Warszawie, mieszczącym się w Warszawie przy ul. Senatorskiej nr 6, a to w tym stosunku, że ja nabyłem dziesięć akcji, zaś tenże Związek Hallerczyków piętnaście akcji, a wspólne nabycie nastąpiło w celu uzyskania głosu na Walnym Zgromadzeniu akcjonariuszy.

---

²⁰ Generał nabył parcele położone w obrębie nieruchomości Wielka Wieś w pow. puckim o powierzchni 5 ha (na podstawie protokołu z 31 III 1922 r.). Parcele te, łącznie z innymi sąsiednimi gruntami w obrębie tejże miejscowości, a należące do Aleksandra Andrzejewskiego, małżonków Torlińskich i innych, przeznaczone zostały na lotnisko nadmorskie pod nazwą Wielka Wieś Hallerowo i na podstawie zgody Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Poznaniu zostały podzielone przez Państwowy Urząd Katastralny w Pucku na 33 drobne parcele/place. Zob. <http://www2.wladyslawowo.pl/wla/356/> [data dostępu: 28 II 2015 r.]; M. Orłowski, op. cit., s. 428.

²¹ Dom został wybudowany przez Jana Pillara. Nietrafione inwestycje generała w 1924 r. spowodowały, że jego majątek został zajęty przez Bank Gospodarstwa Krajowego na poczet pokrycia wierzytelności. Podjęto również kroki zmierzające do zlicytowania domu i działki w Hallerowie. Pierwotnie miała się ona odbyć w 1928 r., ale ostatecznie przeprowadzono ją w 1934 r. Willę razem z trzema działkami o powierzchni 3,5 ha wykupili hallerczycy z Wielkopolski, po czym przekazali jako akt darowizny Erykowi Hallerowi. Zob. M. Orłowski, op. cit., s. 416, 428.

Otóż dziedzica mego Eryka Maria Hallera, któremu przypaść mają na własność powyższe dziesięć akcji Banku Polskiego, obowiązuję, aby piętnaście akcji Banku Polskiego, jako własność Związku Hallerczyków w Warszawie, wydał temuż Związkowi Hallerczyków bez jakichkolwiek opłat.

Taka jest moja ostatnia wola.

Zakopane, dnia 11 marca 1926 r.
Józef Haller, czyli Józef Haller de Hallenburg
(podpis odręczny)

Działo się w Polsce, w mieście Zakopanem, w biurze notarialnym, w domu przy ul. Krupówki L. 39, dnia jedenastego marca tysiąc dziewięćsetnego dwudziestego szóstego roku.

L.R. 3855

PROTOKÓŁ

Przedemną dr Stefanem Górą, notariuszem w Zakopanem stawił się znany mi osobiście, do działań prawnych zdolny, JWP: Józef Haller, Jenerał broni i Generalny Inspektor Artylerii WP w Warszawie, ul. Nowowiejska L. 27 m. 21 zamieszkały, obecnie w Zakopanem, sanatorium „Czerwonego Krzyża” przebywający i zeznał wobec mnie oraz w obecności dwóch uproszonych, żadnemu prawnemu wyłączeniu ani wykluczeniu nie podlegających, a wszystkie przymioty zdolnych świadków rozporządzenia ostatniej woli posiadających, przy końcu tego aktu wymienionych świadków oświadczył, przy pełnej świadomości działania i przy zupełnej jasności umysłu, że życzy sobie złożyć swoje rozporządzenie ostatniej woli do protokołu notarialnego, a to celem nadania temuż rozporządzeniu siły sądowego rozporządzenia ostatniej woli, - poczem wręczył mi pismo w zamkniętej kopercie oświadczając, że pismo to zawiera Jego rozporządzenie ostatniej woli. Gdy temuż stawiającemu Józefowi Hallerowi zwróciłem uwagę na to, że w myśl §587 kodeksu cywilnego, rozporządzenie to, aby było ważne musi być przez Niego własnoręcznie podpisane, oświadczył mi tenże, że złożone w kopercie rozporządzenie ostatniej woli własnoręcznie podpisał.

Następnie kopertę zawierającą powyższe rozporządzenie ostatniej woli, opatrzyłem moją pieczęcią urzędową oraz liczbą repertorium niniejszego protokołu i napisem: „Rozporządzenie ostatniej woli Józefa Hallera, Jenerała broni i Generalnej Inspektora artylerii WP w Warszawie”, kopertę zalepiłem i umocowałem moją pieczęcią urzędową w laku, poczem kopertę tę doszyłem do niniejszego protokołu, a końce sznurka umocowałem również moją pieczęcią urzędową w laku.

Protokół ten zeznającemu Józefowi Hallerowi, świadek rozporządzenia ostatniej woli w głos i dosłownie odczytał, a mianowicie świadek Wanda Nowotnowa, poczem zeznający Józef Haller protokół ten za zgodny

z wolą swoją uznał i w dowód tego wobec mnie oraz wobec obu świadków rozporządzenia ostatniej woli, własnoręcznie podpisał.

Zarazem stwierdzam, że tak ja podpisany Notariusz jak i obaj świadkowie rozporządzenia ostatniej woli byli zawsze i nieprzerwanie równocześnie obecnymi przy całej tej czynności, a więc tak przy oświadczeniu zeznającego Józefa Hallera, że życzy sobie złożyć rozporządzenie ostatniej woli do protokołu notarialnego, jak i przy wręczeniu koperty zawierającej toż rozporządzenie, przy oświadczeniu zeznającego, że rozporządzenie to własnoręcznie podpisał, a następnie przy doszyciu koperty do niniejszego protokołu, przy odczytaniu protokołu, potwierdzeniu go i podpisaniu przez zeznającego oraz przy podpisaniu protokołu przez obu świadków rozporządzenia ostatniej woli, którzy również protokół ten tak w mojej obecności, jak i w obecności zeznającego i obu świadków własnoręcznie podpisali przy dołożeniu swego charakteru jako świadków rozporządzenia ostatniej woli.

Świadcami rozporządzenia ostatniej woli byli WPP: Wanda Nowotnowa, żona lekarza w Zakopanem oraz Edward Woyzbun, rotmistrz 9. Pułku ułanów w Czortkowie, obecnie w Zakopanem, sanatorium „Czerwonego Krzyża” przebywający, przyczem stwierdzam, że w obecności zeznającego i obu powyższych świadków i mojej obecności, na kopercie zawierającej rozporządzenie ostatniej woli umieściłem cztery moje pieczęcie urzędowe w laku, a w środku umieścił zeznający w laku odcisk swego sygnetu oraz końce sznurka zszywającego kopertę z niniejszym protokołem ubezpieczyłem moją pieczęcią urzędową w laku a zeznający umocnił je odciskiem w laku swego sygnetu.

Józef Haller

Wanda Nowotnowa

Świadek rozporządzenia ostatniej woli

Edward Woyzbun

Świadek rozporządzenia ostatniej woli

Stefan Góra notariusz

(podpisy odręczne)

Pieczęć okrągła z orłem
„Dr Stefan Góra
Notariusz w Zakopanem”